

64-72-11/2
18.02.19

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, доцента

Мачинської Наталії Ігорівни

на дисертаційне дослідження

Кухтяк Олександрі Ярославівни

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ, БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ,

представленого на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Актуальність дослідження. Основним завданням закладів вищої освіти у процесі професійного становлення бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи є формування здатності до застосування освоєних знань у практичних ситуаціях, створення чіткої та точної управлінської документації відповідно до чинних стандартів, умінь розв'язувати складні спеціалізовані завдання, самостійно працювати та приймати рішення, забезпечувати якість виконуваних завдань, що відповідає поняттю «готовність» майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Введення в дію Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (2015) зумовило суттєві зміни в процесі професійної підготовки фахівців сфери документознавства та інформаційної діяльності, бібліотекознавства, архівознавства, книгознавства, діловодства, об'єднавши усі ці спеціальності під однією назвою – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Актуальність представленої дослідження знаходиться в контексті реалізації суспільних, науково-теоретичних й практичних потреб у цілісному обґрунтуванні теоретико-практичних засад професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Це також підтверджується низкою визначених суперечностей між: сучасними вимогами ринку праці щодо підготовленості фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи та реальним рівнем їхньої підготовки; сучасними освітніми цілями, окресленими нормативними і програмними документами, та функціональними можливостями існуючого навчально-методичного забезпечення для їх реалізації; необхідністю формування готовності до професійної діяльності бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи у закладах вищої освіти та потребою в оновленні навчально-методичного забезпечення їхньої підготовки.

Заслуговує на увагу практичне значення дисертаційного дослідження, яке полягає в тому, що дисертанткою розроблено та впроваджено в освітній процес бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи комплект навчально-методичного забезпечення професійної підготовки, зокрема для навчальних дисциплін: «Діловодство» (навчальний посібник, випереджувально-орієнтувальні тестові завдання, професійно-орієнтувальні тренувальні вправи, професійно-орієнтувальні тестові завдання, інформаційно-навчальні комплекти), «Управління діловими інформаційними ресурсами» (навчально-методичний комплекс у віртуальному навчальному середовищі, тестові завдання, словник термінів); «Соціально-комунікаційні технології» (методичні вказівки до виконання практичних робіт).

У першому розділі дисертаційного дослідження – *Теоретичні основи розроблення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи* – здійснено теоретичний аналіз професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи в умовах реформування спеціальності та сучасної освітньої парадигми, схарактеризовано зміст професійної підготовки бакалаврів «Інформаційної, бібліотечної та архівної справи» в умовах реформування спеціальності, проаналізовано методологічні підходи до розроблення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи – компетентнісний, діяльнісний, синергетичний, системний.

Як позитив, варто зазначити, що в дисертації поняття «навчально-методичне забезпечення» автором трактується як *сукупність матеріалів навчально-методичного характеру, що забезпечують виконання освітньо-професійної програми та спрямовані на формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців*.

У другому розділі – *Особливості професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи за умов оновлення навчально-методичного забезпечення* – дисертанткою обгрунтовано особливості розробки навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи; представлено розроблену модель формування готовності до професійної діяльності бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи із застосуванням комплекту навчально-методичного забезпечення на основі використання авторських розробок; висвітлено методичні аспекти створення та використання комплекту навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Заслуговує на увагу чітко структурована модель, яка містить чотири блоки – нормативно-цільовий, теоретико-методологічний, методологічно-технологічний та результативний. Кожний блок є логічно-структурованим,

оптимально змістово наповненим, що забезпечує логічний взаємозв'язок між ними та визначає цілісність запропонованої моделі.

Варто акцентувати на тому, що дисертанткою означено компоненти авторського комплексу навчально-методичного забезпечення: випереджувально-орієнтувальні тестові завдання, професійно-орієнтувальні тренувальні вправи, тестові завдання, професійно-орієнтовані тестові завдання, навчально-інформаційні комплекти, електронний навчально-методичний комплекс, навчальний посібник, методичні вказівки до виконання практичних робіт.

У третьому розділі – *Експериментальна перевірка ефективності оновленого комплексу навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи* – чітко описано етапи впровадження навчально-методичного забезпечення у процес професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи, запропоновано методику проведення констатувального та формувального етапів педагогічного експерименту, подано узагальнені результати дослідження та їх інтерпретація.

Як позитив, зазначаємо, що порівняння отриманих результатів здійснювалося шляхом дослідження сформованості компонентів готовності (знаннєво-змістовий, операційно-діяльнісний, мотиваційно-цільовий) майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи до професійної діяльності за трьома критеріями – мотиваційним, когнітивним, діяльнісним відповідно до репродуктивного (низького), реконструктивного (достатнього), продуктивного (високого) рівнів сформованості професійної готовності.

Обрана структура роботи, її змістове й інформаційне наповнення дають підстави вважати дисертаційну роботу цілісною і логічно завершеною. Аналіз дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що вона має наукову новизну, зокрема: автором вперше обґрунтовано теоретичні основи розроблення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи, в основу яких покладено використання діяльнісного, компетентнісного, синергетичного, системного підходів; розроблено модель формування готовності бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи до професійної діяльності; удосконалено зміст навчально-методичного забезпечення, що дозволяє підвищити рівень готовності бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи до професійної діяльності в умовах реформування спеціальності та сучасних викликів.

Основні положення і результати дослідження відображено у 20 наукових працях, з яких 7 – одноосібні, зокрема: 6 статей – у наукових фахових виданнях України; 2 статті у збірниках, що включені до міжнародних наукометричних

баз даних, 5 – у збірниках наукових праць і матеріалів конференцій; 1 електронний навчально-методичний комплекс, 2 начальні посібники, 4 методичні вказівки до виконання практичних робіт.

Доцільно зазначити, що автореферат дисертації відповідає вимогам АК МОН України та досить повно відображає структуру, основні положення та результати і висновки дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи результати дисертаційного дослідження Кухтяк О.Я., вважаємо за доцільне висловити наступні зауваження та побажання:

1. У розділі 1 – п.п.1.1. та 1.2. перегукуються за змістом та назвами. Так, зокрема, у п.1.1. запропоновано ґрунтовний аналіз освітніх програм професійної підготовки майбутніх фахівців. Разом з тим, автор лише частково акцентує увагу на змісті професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи, як зазначено у назві.

2. Висновки до першого розділу, зокрема текст на стор. 87 (*...неузгодженість у переліку нормативних дисциплін, дисциплін фундаментальної та професійно-орієнтованої підготовки, якими повинні бути наповнені навчальні плани*) не зовсім відповідають змісту матеріалу, викладеного у цьому розділі.

3. На стор. 131, 135, 145 подано приклади тестових завдань для самооцінювання з дисципліни «Діловодство». Вважаємо, що приклади таких завдань доцільно подавати в додатках, щоб не обтяжувати змісту дисертаційної роботи.

4. На стор. 149 автором зазначено, що для забезпечення навчально-методичними засобами дисципліни «Управління діловими інформаційними ресурсами» було укладено й апробовано електронний навчально-методичний комплекс. Але автор не пропонує приклад такого комплексу ні в тексті роботи, ні в додатках.

5. На стор.159 автор акцентує увагу на таблиці 2.3., яку подано значно раніше (стор.100, п.2.1.), що порушує загальну логіку побудови дисертаційного дослідження.

Зауважимо, що зазначені нами зауваження і побажання не знижують актуальності, теоретичної та практичної цінності даного дисертаційного дослідження.

Враховуючи актуальність, новизну, значущість результатів дослідження для теорії та методики професійної освіти, дисертаційне дослідження **«Особливості навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи»** заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, зокрема

пунктам 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013р. (зі змінами від 06.09.2016 р.), а її автор, **Кухтяк Олександра Ярославівна**, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Мачинська Н.І.

Підпис завідувача кафедри Мачинської Н.І. «підтверджую»

Вчений секретар Університету

доц. О.С. Грабовецька

